

Олена Заруцька, Олена Добровольська, Юлія Масюк, Ральф Зонтаг, Вольфганг Ортманнс

Управління ризиками через дослідження бізнес-моделі банку з використанням карти Кохонена: приклад України

Метою статті є виявлення особливостей бізнес-моделей банків і оцінка їхніх ризиків, що особливо актуально в умовах війни в Україні з 2014 року. Інформаційною базою дослідження є опублікована звітність за кожен місяць 63 українських банків за період з 01.01.2018 до 01.01.2024. Кількість показників було обрано емпірично. Бізнес-моделі досліджувалися з використанням методу структурно-функціональних груп банків, який дає змогу оцінити великі масиви фінансових показників, згрупувати банки зі схожими ознаками та зробити висновки щодо основних ризиків. Для оцінки великих масивів даних зручно використовувати нейронні мережі, а саме самоорганізовані карти Кохонена. Найбільша група банків розміщує значну частину активів у державних цінних паперах і має нестабільну ресурсну базу. Частка цих банків у системі станом на 01.01.2024 становить 38%, загальних активів – 10%. Друга за кількістю банків група орієнтована на корпоративне кредитування з високою часткою поточних ресурсів у пасивах. До неї входить 21% банків, активи яких становлять 31% загальних активів. На державні банки – ПриватБанк і ОщадБанк – припадає 35% загальних активів. Для бізнес-моделей цих банків характерна залежність від роздрібних фондів, висока частка в інвестиційних операціях, високі кредитні та валютні ризики. Банківська система України значно розвинула ризик-орієнтований підхід до управління, що дозволяє зберігати стабільність під час повномасштабної війни.

Ключові слова: банківська система, кредитний ризик, валютний ризик, активи, зобов'язання, моделі управління, кластерний аналіз

Класифікація JEL: C45, G21, G17



Стаття знаходиться у відкритому доступі і може розповсюджуватися на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International license, що дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії за умови наявності відповідного посилання на оригінальну версію статті.